

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרבה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת ויגש

אור

מידת הנקמה

בראשית (פרשת ויגש) פרק מה פסוק ג (ג) וְיֹאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אֲבִי חַי וְלֹא־יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו: (ה) וְעַתָּה אֶלְתַּעַצְבוּ וְאֶל־יָחַד בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מִכְרַתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי לְמַחִיָּה שָׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: (ו) כִּי־זֶה שְׁנַתִּים הָרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֹמֶשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חֵרִישׁ וְקֶצֶיר: (ז) וַיִּשְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאֵרִית בְּאָרֶץ וְלֹהֲחִיֹּת לָכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה: (ח) וְעַתָּה לֹא־אַתֶּם שָׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי אֱלֹהִים וַיִּשְׁמַעְנִי לֵאב לְפָרְעָה וְלִאֲדוֹן לְכַלְבֵּיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל־אָרֶץ מִצְרָיִם:

דברי חז"ל על תוכחת יוסף:

ויפשי"י (ג) נבהלו מפניו מפני הבושה: ומבואר במסכת חגיגה 1. שרבי אלעזר כאשר היה מגיע לפסוק זה היה בוכה ואומר אם תוכחת בשר ודם נבהלים כך כאשר האדם יעמוד לדין לעתיד לפני השם יתברך על אחת כמה וכמה, ובמדרש אמרו בסגנון שונה אם תוכת קטנם של שבטים כך על אחת של השם יתברך.

שאלות:

א { והנה שואלים המפרשים היכן התוכחה של יוסף הרי לא הטיח בהן דברים אלא אדרבא בהמשך דבריו עודד אותן ואם כן מדוע נבהלו מפניו? ב { עוד יש לשאול מדוע רבי אלעזר כשהגיע לפסוק הזה בכה?

דרכי האנושות:

כאשר אדם נפגע מחבירו או הזיקו או גזל אותו או רימה אותו וכדומה כל אדם מתייחס למעשיו של חברו שהוא המזיק והוא הפוגע ולזאת משיב לו מנה אחת אפיים ולפחות צועק או כועס עליו ומתעוררת שנאה ומחלוקת כלפיו בהיות ורואה בו את האשמה לפגיעה ולנזק, אולם תורתנו מלמדת אותנו שהאדם טועה בגישה והחשיבה בהיות ואין האדם אלא כאבן שנוזקת על הכלב או כמקל שמכים בו שברור לכל אדם שלא האבן ולא המקל נושאים באשמה לפגיעה והנזק, מאחר וכל בר דעת מבין שיש אדם המניע והפועל מאחורי האבן או המקל, כך הדבר גם בייחס למעשיו של האדם אין האדם אלא כלי שרת של הקב"ה והרבה שלוחים למקום כאשר נבאר ולזאת אין מקום לנקמה, למרות שאין ספק שיש דיני חושן משפט בין אדם לחבירו ויש חובות ממוניות שמתחייב בהן המזיק מצד הדין ויכול לתובעו בבית הדין אך הכל נעשה בישוב הדעת ובאהבה ומקבל עליו את הדין בשמחה, זאת ועוד יש גם שו"ע חמישי שהוא מעל הכל לפני משורת הדין שעל האדם לעשות חשבון הנפש עם עצמו מדוע הדבר קרה לו כאשר נבאר בפרשתנו.

לא תקום ולא תטור:

והנה נאמרו בזה הרבה ביאורים במפרשים, אולם נראה לענ"ד להוסיף ולבאר ונקדים, אחת מתרי"ג מצוות התורה היא איסור הנקמה כמו שכתוב ויקרא (פרשת קדושים) פרק יט פסוק יח לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִטּוֹר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶת־בְּתוּלַת לְרַעַךָ כְּמוֹךָ אֲנִי יְקֹוֹק: ועלינו להבין מה שייך מצוות ואהבת לרעך לאיסור לא תקום הרי זה דבר והיפוכו: וכן מהו הנימוק אני ה'! אולם נראה כוונת הכתוב ללמדנו שאין לאדם לנקום ולנטור שנאה כיון שאני ה', פירושו שהמאמין יודע שכל הנעשה לאדם אני עושה והרבה שליחים למקום, כך שאין להטיל אשמה באדם שפגע בו אלא להתבונן במשלח שזה הקב"ה מה רוצה ממנו, וממילא לא רק שאינו צריך להשיב נקמה ונטירה אלא צריך לאהוב את חברו אפילו שפגע בו כיון שהכל הוא שליחות משמים.

אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה:

וכבר לימדנו חז"ל במסכת חולין דף ז ע"ב ואמר רבי חנינא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר מה' מצעדי גבר כוננו, ואדם מה יבין דרכו. וכתב המאירי בבית הבחירה מסכת חולין דף ז ע"ב מיסודי התורה הוא להיות האדם מתבונן (האדם) ומכיר שכל מה שיארע לו מאיזה מין של צרה הכל במשפט מצד עונש משפטי ישרו יתברך והוא שאמרו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה ויבא מזה שיפספש במעשיו וישוב מדרכיו הרעים: כך שאין מקום לנקמה בפוגע בו אלא צריך לפשפש במעשיו.

שלום בית תלוי במעשיו של האדם:

ובדרך זו כתב מרן החיד"א 2. בהקדם אשר דרשו חז"ל במדרש בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא פרשה נד-א וכו' משלי פרק טז (ז) בְּרָצוֹת יְקֹוֹק דְרָכֵי־אִישׁ גַּם־אֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ: רבי יוחנן אמר זו אשתו שנאמר (מיכה ז) אויבי איש אנשי ביתו. לבאר את הפסוק בתהלים פרק לח פסוק ד אֵין־מָתֵם בְּבִשְׂרֵי מִפְּנֵי זַעֲמָךְ אֵין־שְׁלוֹם בְּעַצְמֵי מִפְּנֵי חֲטָאֵתֵי: שכוונת דוד המלך ללמד ולהחכים את האדם כאשר רואה שאין לו שלום בית מפני שאשה נקראת עצם מעצמי, ידע שזה מפני חטאיו וזה מראה כיצד נראה אצל השם יתברך, בהיות וכאשר ישפר מעשיו יהיה רצוי אצל השם יתברך וברצות השם דרכי איש גם אויביו שזו אשתו ישלים עימו. ללמדנו דרך חשיבה תורנית שבמקום לחפש אשמים ולהשיב מלחמה ונקמה יפשפש במעשיו וישוב בתשובה והכל יסתדר.

פני הדור כפני הכלב.

אולם רבים הן אשר טועים וכל מחשבותם מתמקדים באלה שפגעו או הזיקו וכדומה ועליהם אמרו חז"ל במסכת סוטה 3. רבי אליעזר הגדול אומר פני הדור כפני הכלב. מלבד אשר ביארו בכוונת מאמר זה שבעיקבתא דמשיחא המנהיגים ידמו לכלב אשר הולך לפני אדונו ונראה לכל שהוא המנהיג אך המתבונן יראה שהכלב מידי פעם מסתובב לראות לאן פני אדונו מתכוון ללכת ומיישר דרכו לפי זה, וכך בעיקבתא דמשיחא המנהיגים יסובבו את פניהם לראות מה רצון העם ומה רוח הציבור ועל פי זה מנהיגים את העם כמעשיו של הכלב, אך מלבד זה עוד מבארים בכוונת חז"ל שהעם ידמה למעשיו של הכלב שכאשר זורקים עליו אבן הוא רץ אחרי האבן ונושכו כאילו האבן היא הזיקה אותו ואינו משכיל להבין שהאדם שזרק את האבן הוא המזיק

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ועליו היה צריך לכעוס, כך בני אדם כאשר פוגעים בהן מפנים מחשבתם לפוגע ותולים בו כל האשמה ומגיבים ומתנהלים כפי הבנתם אך הם טועים שאינם מאמינים שיש בורא לעולם המסתתר מאחורי כל מקרה בעולם ולהתבונן מדוע הקב"ה עשה לו זאת ולעשות חשבון הנפש כמנהג הכלב.

אתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה:

ובזה נבין היטב כי יסוד תוכחת יוסף היא על הנקמה וחוסר האמונה שלהם, בזה שאמר אני יוסף וכי הוא מולך על מצרים בעצם המציאות שנסתרה כל תוכניתם לנקום בו עד שאמרו נראה מה יהיו חלומותיו והנה עצם המציאות שיוסף קיים והוא מלך על מצרים והם משתחווים לו מציאות זו טופחת על פניהם שהכל תלוי ביד השם יתברך ולהראות להם שהתוצאה הפוכה מכל תוכניתם ומגלים בזה עד כמה טעו שרצו לנקום בו ולא הבינו שהכל ביד השם יתברך, וממשיך לומר להם אנני מחזיר נקמה כדרככם בהיות ואני מאמין שאחרי כל המתחולל עם האדם מסתתר השם יתברך ואין לי שום תביעה כלפיכם מאחר והשם יתברך יש לו תכנית אחרת, ולכן אל יחר בעיניכם כי מכתתם אתי הנה כי למחלה שלחתי אלהים לפניכם. ועתה לא אתם שלחתי אתי הנה כי האלהים וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים: ואכן חזר על הדברים לאחר פטירת אביו שחששו שיתנקם בהם ושוב השיב להם 4. למרות שאתם חשבתם לרעה אבל השם חשבה לטובה כך שאין מקום לנקמה בכם. **ביאורם של דברים** יוסף מוכיח אותם שכל התנהגותם כלפיו לנקום בו ולהתעלל בו נובעת מחוסר האמונה התמימה בבורא עולם שהוא מנהיג את העולם ובריותיו ואין אדם יכול לעשות דבר בלי רצון וגזירת הבורא יתברך, והראיה שאתם חשבתם עלי לרעה אולם האלוקים חשבה לטובה בכדי להחיות נפש, הרי שהמציאות טפחה על פניכם ככל שחשבתם לנקום בי ולבטל את החלומות ותוכניות הקב"ה לא עלתה בידכם, ולזאת אני מאשים אותכם כי זה היה רצון השם ולכן אין בלבי שנאה עליכם מאחר שכל מה שנעשה איתי אינו ממכם אלא מאת הבורא יתברך בכדי שאני יהיה השליח להטיב עימכם ויעשה חסד אתכם, אולם הם נבהלו מפניו ולא יכלו לענות אותו כיון שמציאות זו מחייבת חשבון נפש נוקב כיצד הם נהגו כקטני אמנה ושכחו את בוראם ושנאו אותו ונקמו ונהגו בו באכזריות ודבר זה היה נוקב עד עמקי תהום שראו בעיניהם כיצד הם היו חסרי אמונה ומה יענו ליום דין. **ומצאתי אחר שנים מדרש 5. שמבאר את תוכחת יוסף כדברנו.**

אוי לנו מיום התוכחה:

ובזה יובן היטב מדוע היה בוכה רבי אלעזר או רבי יוחנן לפי המדרש כשהיה מגיע לפסוקים האלה וכן את דברי המדרש או לנו מיום התוכחה, מאחר וכאשר ישאל את השאלה הראשונה כמאמר חז"ל **במסכת שבת 6.** נשאת ונתת באמונה וכו'. הרי ברור שאדם חושב שהוא חי באמונה אולם יראו לו את מעשיו כיצד סותרים את האמונה ומדוע נלחם ומתנקם ועושה מריבה ומחלוקת כלפי מי שפגע בו או הזיקו, ועסוק רק בזה כיצד לנקום ולהשיב מלחמה השערה, וזו ממש כפירה בבורא יתברך ומה יענה ביום פקודה. בהיות ועל האדם לעשות חשבון הנפש עם עצמו שיש בורא לעולם המסתתר מאחורי כל מקרה בעולם עם כל אחד ואחד, ועל האדם להתבונן בעבור מה השם הביא עליו את הצרה הזאת ולעשות חשבון הנפש עם עצמו על כל המתחולל איתו.

אפילו לעושה לו רע משיב טובה כיוסף ומעשה שהיה:

ומכאן מוסר השכל ודרך עבודת השם לכל אדם ללמוד ממעשה יוסף, כמבואר בזהר מתורגם בפרשתנו דף רא. בא ראה, לא די ליוסף שהיה לא שלם רע לאחיו, אלא שעשה עמהם חסד ואמת, וכן דרכי הצדיקים תמיד. משום זה הקדוש ברוך הוא חס עליהם תמיד, בעולם הזה ובעולם הבא. רבי אבא היה יושב על שער הפניסה של לוד. ראה איש אחד שהיה בא, וישב על בליטה בצד החר, והיה עיף מן הדרך, וישב וישן שם. בינתים ראה נחש אחד שהיה בא אליו. יצא קוסטפא דגורדנא (מין שרץ) והרג את הנחש. כשהתעורר אותו האיש, ראה את אותו הנחש כנגדו שהיה מת. הידקף אותו האיש, ונפלה אותה הבליטה לעמק שתחתיה ונצול. בא אליו רבי אבא, אמר לו, אמר לי מה מעשית, שהרי הקדוש ברוך הוא הרחיש לך שני הנסים הללו שאינם לחנם? אמר לו אותו האיש, כל ימי לא שלם לי איש רע בעולם שלא התפייסתי עמו ומחלתי לו. ועוד, אם לא יכלתי להתפייס עמו, לא עליתי על מטתי עד שמחלתי לו ולכל אותם שצערו אותי, ולא חששתי כל היום לאותו הרע ששלם לי, ולא די לי זה, אלא שמאותו היום והלאה השתדלתי לעשות עמהם טוב. בכה רבי אבא ואמר, מעשיו של זה הם יותר מיוסף, שיוסף היו אחיו ודאי, והיה לו לרחם עליהם, אבל מה שזה עשה - יותר מיוסף, נאה הוא שהקדוש ברוך הוא ירחיש לו נס על נס.

ויוסף היה מוצרים מה החידוש:

ובזה אפשר לבאר את הפסוק פרשת שמות (ה) ויהי כל־נפש יצאי ירד־יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים: ומקשים וכי מי אינו יודע שיוסף היה במצרים? ועיין פרש"י ועוד כתבנו בזה. ולפי הנ"ל נראה כוונת התורה לומר שיוסף התנהג באותה אמונה בכל עת ובכל מצב ומעולם לא עלה בדעתו להתנקם מאחיו עבור מה שעשו לו או אחרים היות ותמיד השם עימו ומבין שהכל מאת השם לטובה כך שאין מקום לכעוס או להגיב למעשיו של אחרים כנגדו.

לא הביט און ביעקב:

ואפשר לומר שלזה יש רמז בפסוק פרשת בלק (כא) לא־הִבִּיט אֵון בַּיעֲקֹב וְלֹא־רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל יִקְוֶה אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וְתַרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ: הכונה בזה כאשר האדם לא משייך את האון והעמל בחברו דהיינו הפגיעה והצער שנגרם לו מחברו אלא מאמין שמסתתר מאחרי כל פעולה הבורא יתברך ואינו נוקם, זוכה שהשכינה עימו. אף גם זאת כי כן דרך בוראינו ישתבח שמו אשר אחת ממידותיו הוא ארך אפיים נושא עוון ועובר על פשע, וביאר ר' משה קורדובניו בספרו תומר דבורה, כי מדתו של השי"ת הוא, שנושא עוון. הכונה בזה כי למרות שהאדם חוטא גם בזמן העבירה הקב"ה נושא ומפרנסו עד שאותו אדם שעשה העוון והכעיס את בוראו יחזור בתשובה וזו המדה שמטיב לאותו אדם שהרע כביכול במעשיו כלפי השי"ת.

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

יסוד החובת לבנות אין עוד מלבדו ואפס זולתו:

ובעצם הוא היסוד אשר מבואר בספר **חובות הלבבות שער ד - שער הביטחון פרק ד** שחובת האדם לבטוח ולהאמין בקב"ה בלבד שהכל תלוי בו ואין שום דבר ולא בריה ולא כוח בעולם שנעשה נגד רצונו וברגע שבוטח בדבר נוסף פירושו של דבר שאינו מאמין ובוטח בקב"ה בשלימות שהכל תלוי בו בלבד, וממילא הקב"ה מסלק השגחתו מעליו, וממוצא דבר מובן מאליו שכאשר יפנים האדם שגם נזק שעשה חברו הוא מאת השם יתברך שהוא עילת העילות וסיבת הסיבות, ממילא לא תהיה נקמה ומריבה ומחלוקת ושנאה בין אדם לחברו ומריבה בינו לבין אשתו ולא עם משפחתו ולא עם שכניו ולא בחברתו, בהיות שהוא מבין כמו שלא כועס על האבן שנזרקה או המקל שהכו בו מאחר ואינו אלא כלי שימוש ביד הזורק והמכה, כך גם כל מעשיו של האדם לחברו אינו אלא כלי שרת בלבד של הקב"ה להביא על האדם את גזירת הבורא יתברך ומגלגלין חובה על ידי חי"ב, כך שאין מקום לא לשנאה ולא למחלוקת.

ההבדל בין מידתו של רבי עקיבא לנחום איש גמ זו:

ובזה נוכל להבין ולהעמיק מהו ההבדל בין מידת נחום איש שהיה אומר על מה שקורה לו גם זו לטובה לבין תלמידו רבי עקיבא שהיה אומר כל מה דעביד רחמנא לטובה? ונראה שיש שני סוגי הבנות אצל בני אדם כאשר קורה לאדם איזה צער או מאורע שלילי יכול להבין שאמנם זה רע אך כל מה שעושה השם הוא לטובת האדם, ויש הבנה נוספת שזה עצמו מה שנראה לאדם רע הוא טוב כי רק בעיני האדם להבנתו זה רע אבל באמת זה טוב, וההבדל בין שני ההבנות האלה כאשר חברו עושה לו רעה אם הוא מבין שזה רע הרי אפילו שמקבל שהכל מאת השם ומייסרו לטובתו אך אינו יכול להחזיר טובה למי שגמלו רעה, ולהבנה השנייה הרי מבין שגם אותה רעה היא טובה ואם כן ראוי לגמול לחברו טובה כנגד כמו שהיה אצל נחום איש גם זו שלקחו ממנו את הזהב והחליפו בעפר ואותו עפר נעשה בו נס והיה שוה יותר מזהב. וזו דרגתו של יוסף שאמר להם אמנם אתם חשבתם עלי לרעה אבל האלוקים חשבה לטובה ואני יגמול טובה תחת טובה.

מעשה עם רבי ישראל מפלנט כיצד השיב טובה תחת רעה:

פעם נסע רבי ישראל ברכבת מקובנא לויילנא. כדרכו נסע יחידי בלי מלוים והיה לבוש כאחד העם. על ידו ישב אברך אחד, שחזונו הוכיחה עליו, שזה עכשיו ירד מעל שולחן חותנו, והתריס כנגדו כל הזמן בתלונות ותרעומות, כשרבי ישראל הצית סיגריה, התחיל להתרעם שאינו יכול לסבול את העישון. למרות שקרון זה היה מיוחד למעשנים, ביקש רבי ישראל את סליחתו וכיבה את הסיגריה. אחרי רגעים מועטים, מצא האברך שוב מקום להתלונן על ר' ישראל בדבר האשנב הפתוח. רבי ישראל, אחרי שהצטדק בנחת שלא הוא פתח את החלון, קם וסגרו. כשהגיעה הרכבת לויילנא יצא קהל רב לקראת רבי ישראל להקביל את פניו בכבוד רב. כשהאברך נודע, שאותו האיש שהעליבו והרעימו, הוא רבי ישראל מסלנט חשכו עיניו. כל הלילה נדדה שינה מעיניו. למחרת בבוקר, הלך לאכסנייתו של רבי ישראל לבקש סליחתו. טרם הספיק לפצות פיו, הקדימו ר' ישראל בסבר פנים יפות, ביקשו לשבת ושאלו לשלמו האם כבר נח מעמל הדרך. קבלת פנים נאה זו הדהימה את האברך. הוא פרץ בבכי והתחיל להתחנן לפניו שישלח לו. רבי ישראל ניחם אותו ושידלו בדברים שלא יצטער, ושאינו אדם עומד על דבר אלא אם כן נכשל בו. כשרבי ישראל נודע מפי האברך, שהוא בא לויילנא להשיג. "קבלה" לשחיטה, הביע את רצונו לפעול לטובתו, הוא לקחו תיכף אל חתנו רבי אליהו אליעזר, שהתאכסן בביתו, וביקשו לעזור לו. כשרבי אליהו אליעזר תהה על קנקנו ומצאו ריק, ניחם אותו רבי ישראל, תלה קלקלתו בעמל הדרך והציע לפניו לבוא בעוד ימים אחדים, כשרבי ישראל ראה, שאיך אותו אברך שב אליו, המציא את עצמו לפניו, מצא לו שוחט מובהק שילמדנו הלכות שחיטה ובדיקה, וסיפק לו למשך אותו זמן את כל צרכיו. לא עברו ימים מרובים, ואותו אברך השתלם לשוחט מומחה מוסמך מכמה רבנים גדולים, ורבי ישראל לא הרפה ממנו, עד שהושיבו בקהלה הגוונה."

מעשה שהיה עם מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל:

בתור הזהב הובא מעשה שסיפר אחד הדיינים שנעשה עימו, בזמן שהיה מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל רבה של תל אביב, מספר הדיין שבעבר היה רחוק מתורה ויהדות בהיותו יליד לניצולי שואה אשר איבדו אמונתם ויהדותם בשל מה שעבר עליהם בשואה ואיבדו את יוצאי חלציהם והוא נולד להם כבן יחיד אשר היה כל עולמם כמובן בהתאם לכך התייחסו אליו ולא יכלו להעיר לו אפילו הערה קטנה מחשש שלא יעלם להם כאחיו ולכך גדל ללא שום יהדות וכבר בגיל צעיר התחבר לארחי פרחי שעשו מעשה קונדס ופשע ובזמן שהיו משועממים היו אוהבים לשחק משחקי כדור רגל במגרש שהיה צמוד לבית הכנסת, כמובן שנהגו בהשתוללות ללא התחשבות בסובבים אותם אף הפריעו בצעקותיהם לתפילות ולא התחשבו כלל בציבור, והנה פעם הרב יצא מבית הכנסת ובאותו רגע ממש אותו דיין לעתיד בעט בכל כוחו בכדור ללא שום כוונה אך הכדור הגיע עד הרב ופגע בראשו והעיף את המגבעת, כמובן שהיה לשחוק ולעג לראות איך הדוס נפגע, והנה רואים כיצד הרב הלך לקח את כובעו ופנה אליהם והלך לקראתם הם חיכו שהרב יגע ויעשו ממנו לעג וקלס, כאשר הגיע הרב היה אותו דיין לעתיד אשר התחצף ביותר וכאשר שאל הרב אותו האם יש לו הורים והשיב בחוצפה מה עניין שאתה שואל ועשו צחוק אך הרב ביקש מאותו חוצפן להתלוות אליו, הוא כמובן לא פיחד אלא אמר לחבריו עכשיו יעשה מהרב קרקס, הלך יחד עם הרב לביתו הכניסו הרב בכבוד ועשה הרב קידוש שאל אותו הרב אולי הוא רעב, שמח מאוד החור כי היה רעב מאוד והשיב כן, ביקש הרב להכין לו צלחת גדושה ואילו הרב והרבנית הסתפקו במועט שנשאר, לאחר ששבע שאלו הרב אולי הוא עייף השיב כן הציע לו הרב מיטה לישון וכך נרדם עד מוצאי שבת שהתעורר ורואה שהרב יושב ולוד כאשר ראה אותו הרב הציע לו לעשות הבדלה כמובן לא סירב אחרי כל הנעשה בשבילו, שאלו הרב מה התכנית שלו עכשיו לעשות השיב שהוא רוצה ללכת לקולנוע וכמה זה עולה נשאל השיב את הסכום הרב הלך הביא לו כסף ללכת ואמר לו שגם מחר יבוא אליו, ואכן גם למחרת חזר בהיות ומצא חום ואהבה שאין לו בבית וכך עוד יום ועוד יום והתחיל ללמד אותו לברך ולאט גם להניח תפילין ובקיצור הולך ועולה עד שנהיה דיין כמו שהוא היום. הכל בזכות שהשיב טובה במקום רעה ואילו היה גוער בו או מבזה אותו על המעשה שעשה היה מאבד נשמה בעם

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941
tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרבה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ישראל, למרות שהאדם מטבעו כועס על הפוגע בו ותשוקתו להשיב מנה אחת אפיים, אך היה מאבד אותה נשמה ואילו התגבר והבין שהכל מאת אשם ולכל כדור יש כתובת כך שאין להפנות הכעס כלפי האדם אלא להבין שזה שליחות של הקב"ה ורק בגלל האמונה התמימה זכה ודוקא מהמעשה הזה הציל נפש ודורות שלאחריו.

מופך השכל:

עלה בידנו להשכיל ולהבין למרות שרבות מחשבות בלב איש וטועה לתלות הקורה איתו בבני אדם אך האמת עצת השם היא תקום, כי המאמין באמונה שלימה בקב"ה ויודע שאין עוד מלבדו ואפס זולתו הרי הוא מבין שכל מאורעות חייו הן אותות מהשמים ואינו מייחס אותן לבריות אלא הן שלוחיו של הקב"ה ולזאת מתעורר מכל אירוע לעשות חשבון הנפש מה השם יתברך תובע ממנו, ולכן התורה מצוה את האדם בפרשת משפטים פרק כג (ד) **כִּי תִפְגַּע שׂוֹר אִיבָךָ או חמורו תִּעָה הַשֵּׁב תִּשְׁיָבְנוּ לוֹ: (ה) כִּי יִתְרָאֶה חֲמֹר שִׁנְאָךָ רִבָּא תַחַת מִשְׁאֹו וְחִדַּלְתָּ מֵעֲזָב לוֹ עֲזָב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:** מאחר והאדם תועה בשנאתו את הזולת מבקשת התורה מהאדם לעבוד על עצמו ולהפנים שאינו צריך לשמור טינה ושנאה כלפי הזולת היות ומאחורי הכל מסתתר הקב"ה. ולזאת אמר שלמה המלך בחכמתו **משלי פרק כה (כא) אִם-רָעַב שִׁנְאָךָ הֶאֱכַלְהוּ לֶחֶם וְאִם-צָמְאָה הִשְׁקָהוּ מַיִם:** (כב) **כִּי גִחְלִים אֶתְּהָ חֲתָה עֲלֵי-רֵאשׁוֹ וְיִקְנֶךָ יִשְׁלֶם-לָךְ:** ואומרת על כך הגמרא **במסכת סוכה דף נב ע"א** אל תקרי ישלם לך אלא ישלימנו לך. ובדרך זו אינו מגיע למחלוקת שנאה ומריבות ואף שורר שלום בית בביתו ובכל סביבתו, זאת ועוד שהבוטח בהשם יתברך חסד יסובבנו וניצול מכל גזירה רעה ואין פחד משום דבר בהיות ושם בהשם בטחונו והוא השומר ומגן עליו מכל דבר רע כי הכל ביד הבורא יתברך לטוב ולמוטב, **ואפשר לבאר שזה רמז בפסוק פרשת ואתחנן פרק ד (לה) אֶתְּהָ הָרֵאֶת לְדַעַת כִּי יִקְנֶךָ הוּא הַאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ:** המכוון בזה כידוע ששם הו-י-ה מסמל מידת הרחמים ושם אלוקים מידת הדין וכוננת הפסוק **לומר שאדם צריך להפנים ולהחדיר בתת מודע שלו כי הן בחינת השם והן בחינת אלוקים אין עוד מלבדו ולא יחשוב שזה מהאדם אלא הכל בידי שמים,** ובזה שנתחזק באמונה שתהיה זכה וטהורה נזכה להסתופף תחת הבורא יתברך וזוכים לכל הישועות והנפלאות אמן ואמן.

1. **מבואר במסכת חגיגה דף ד ע"ב** רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו. ומה תוכחה של בשר ודם כך, תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה. **עוד מבואר בסגנון אחר במדרש רבה צג י [מד, ב - ג]** ויתן את קולו בבכי ולא יכלו אחיו לענות אותו, אבא כהן ברדלא אמר, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, וכו' **יוסף קטנן של שבטים** היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, הה"ד ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו, **לכשיבא הקדוש ברוך הוא ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא,** שנאמר (תהלים ט) אוכיחך ואערכה לעיניך על אחת כמה וכמה.
2. **כתב מרן החיד"א בהקדמ אשר דרשו חז"ל במדרש בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא פרשה נד-א** וכו' **משלי פרק טז (ז) בְּרָצוֹת יִקְנֶךָ דָּרְכֵי אִישׁ גַּם-אֹיְבָיו יִשְׁלֶם אֹתוֹ: רבי יוחנן אמר זו אשתו שנאמר (מלכה ז) אויבי איש אנשי ביתו. ועל פי זה כתב מרן החיד"א בספרו יוסף תהילות לבאר את הפסוק בתהלים **פרק לח פסוק ד אִי-רַמְתָּם בְּבִשְׂרֵי מַפְנֵי זַעֲמָךְ אִי-רַשְׁלוֹם צַעֲמֵי מַפְנֵי חֲטָאתֵי:** אי"נ אפשר בפי' אין שלום בעצמי בהקדים מוסר השכל לאדם שלא מצא מנוח בביתו זו אשתו. אם בעל נפש הוא ישים אל לבו מקרא מלא מרצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אותו ואמר רבותינו זכרונם לברכה בני ביתו. איכא השתא על עסקי ריב"ה אכן נודע שאינו רצוי לפני המקום שאם רוצה ה' דרכיו היה משלים בני ביתו אתו. לכן יפשפש במעשיו ונוח לשו"ב בתשובה ואחר כך רוצה ה' את יריאיו לשים שלום בביתו ובחומותיו וזה שאמר **אין שלום בעצמי זו אשתו על דרך שאמר זאת הפעם עצם מעצמי** והיא כנגדו מדייני אשה כל זה מני חטאתי דאם דך בלי פשע ה' יברך בשלום.**
3. **במסכת סוטה דף מט ע"ב** רבי אליעזר הגדול אומר מיום שחרב בית המקדש וכו' בעקבות משיחא חוצפא יסגא ויוקר יאמיר וכו' אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הכלב ע"כ.
4. כמפורש בבראשית פרשת ויחי פרק נ (טו) **וַיִּרְאוּ אֶחָיו יוֹסֵף כִּי-יָמִית אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁתַּמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת כָּל-הַרְעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ: (טז) וַיִּצְוֵהוּ אֱלֹהֵי יוֹסֵף לֵאמֹר אֲבִידָה צָוָה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: (יז) כִּהֵנְתָאמְרוּ לְיוֹסֵף אָמֵן שֵׁא נָא פִשַׁע אֶחָיד וְחֲטָאתָם כִּי-רָעָה גְמְלוּךְ וְעַתָּה שֵׁא נָא לִפְשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲבִידָה וְגִבְדֵי יוֹסֵף בְּדַבְרֵם אֱלֹהֵי: (יח) וַיִּלְכְּדוּ גַם-אֶחָיו וַיִּפְּלוּ לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנְנוּ לָךְ לַעֲבָדִים: (יט) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֲלֵתִירְאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִי: (כ) וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּי-יִוָּדַע הַזֶּה לְהַחֲלִית עִסְרָב: (כא) וְעַתָּה אֲלֵתִירְאוּ אֲנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת-טַפְכֶם וַיִּנְחֵם אוֹתָם וַיִּדְבֵּר עֲלֵיהֶם:**
5. **מדרש שכל טוב (בובר) בראשית (פרשת ויגש) פרק מה פסוק ג** מאי כי נבהלו מפניו. אלא מפני שכבר אמרו ונראה מה יהיו חלומותיו (בראשית לו כ), ורוח הקודש אומר נראה מחשבות מי יעמדו, וכן הוא אומר כי לא מחשבותי מחשבותיכם (ישעיה נה ח), ואומר לא איש אל יכזב (במדבר כג יט), וכיון שראו שקמו חלומותיו לטובה, נבהלו מפניו:
6. **במסכת שבת דף לא ע"א** אמר רבא: בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, צפית לישועה, וכו'.

החותם בכרכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

